

ВПЛИВ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ НА ФОРМУВАННЯ МЕТАКОМПЕТЕНЦІЙ У СТУДЕНТІВ: АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ

Реформування вищої освіти України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору зумовлене новими соціальними викликами. Досвід формування та реалізації державної політики у сфері вищої освіти розвинених країн світу є показовим для розвитку освітньої сфери в Україні [1]. В умовах трансформаційних змін у системі вищої освіти в Україні все більшого значення набуває позааудиторна робота зі студентами. Тому, важливим є аналіз досвіду закладів вищої освіти (ЗВО) різних країн світу щодо використання потенціалу позааудиторної роботи в процесі професійної підготовки та формування професійних якостей у майбутніх фахівців.

Позааудиторна робота в університеті є дуалістичним процесом: з одного боку позааудиторну роботу можна визначити, як соціальний процес, оскільки вона допомагає студенту адаптуватися у суспільстві та взаємодіяти в різних життєвих ситуаціях поза навчанням, а з іншого боку – це індивідуальний процес, адже спрямовується на формування особистості студента, закріплення його активної громадської та професійної позиції, розвиток і реалізацію творчого та інтелектуального потенціалу.

У результаті проведеного аналізу зарубіжних моделей формування професійних компетенцій майбутніх фахівців у позааудиторній роботі ЗВО, на прикладі університетів США та Великобританії, виявлено їх наступні особливості:

- превалююча орієнтованість на особистісний розвиток студента;
- диверсифікованість сфер, в яких реалізуються позааудиторні заходи;
- розгалужена мережа студентських ком'юніті за інтересами;
- ступеневість позааудиторної роботи;
- акцент на аспектах національно-патріотичного виховання;
- включення позааудиторної роботи в структуру освітнього процесу;
- висока позааудиторна активність здобувачів вищої освіти.

Аналіз вітчизняних моделей позааудиторної роботи у ЗВО засвідчив:

ЗВО;

- відсутність єдиної уніфікованої моделі формування професійних компетенцій у ПР в умовах

ЗВО;

- відірваність позааудиторної роботи від навчальної діяльності;
- переважно виховний характер ПР (формування професійних компетенцій у процесі ПР не є обов'язковим елементом підготовки фахівців у ЗВО);

- низька мотивація студентів до участі у позааудиторній діяльності;
- визначальна роль викладачів у позааудиторній роботі – керівник чи організатор;
- нерівномірність залученості студентів до ПР у розрізі спеціальностей;
- переважання здобувачів вищої освіти гуманітарного профілю у структурі студентів-учасників

ПР.

Таким чином, підходи до використання потенціалу позааудиторної роботи в процесі формування професійних компетенцій в умовах ЗВО високо розвинутих країн світу (таких як США та Великобританія) та України дуже різняться.

Серед педагогічних умов, що впривають на формування професійних компетенцій можна виділити наступні:

1. Ціннісно-цільові – це такі, які забезпечують прийняття позааудиторної роботи як цінності і як одного з головних елементів процесу професійної підготовки та формування професійної компетентності у майбутніх фахівців соціальної сфери. Виходячи з цього, в педагогічному колективі повинна формуватися установка на необхідність його науково грамотного та ефективного впровадження;

2. До теоретичних умов ми відносимо такі, які дозволяють організувати ефективне використання позааудиторної роботи в процесі формування професійної компетентності у вищому навчальному закладі. Сюди можна віднести підготовка викладачів – керівників секцій, студій, кураторів;

3. Технологічні умови включають інтеграцію аудиторної і позааудиторної роботи, вдалилий підбір різних форм позааудиторної роботи і майстерність керівництва такою діяльністю, співпраця з практиками соціальної роботи [2].

Не дивлячись на відсутність єдиної уніфікованої моделі позааудиторної роботи в Україні, значна частина наукових доробок присвячена потенціалу позааудиторної роботи в процесі формування професійно важливих особистісних компетенцій [3]. Отримані результати аналізу наукової літератури

дозволили сформувати метапрофайл по позааудиторній роботі зі студентами в умовах ЗВО з виокремленням груп метакомпетенцій, а саме: професійних, предметно-специфічних, організаційно-аналітичних, інформаційно-комунікаційних, когнітивно-аплікативних. Наповненість кожної з виділених груп буде залежати від спеціальності і спеціалізації студента.

Таким чином, формування професійних компетенцій у майбутніх фахівців у позааудиторній роботі в умовах ЗВО залежить від сформованих педагогічних умов, які в свою чергу забезпечуються державною політикою у сфері вищої освіти. Аналіз досвіду та імплементація деяких аспектів системи позааудиторної роботи ЗВО розвинутих країн світу в систему вищої освіти України сприятиме покращенню результатів впливу поза аудиторної роботи на формування професійної компетентності та особистісного зростання майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Вербицька А.В. Інтеграція вищої освіти України в європейський освітньо-науковий простір: монографія / А.В. Вербицька. – Чернівці, 2017. – 210 с.
2. Волковницька Т.М. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх соціальних працівників у позааудиторній роботі / Т.М. Волковницька // Професійна підготовка студентів соціально-педагогічної сфери – освітня складова суспільного розвитку : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (дистанційної) (Київ, 1 квітня 2014 року) / [за заг. ред. проф. І. М. Ковчиної]. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – С. 82–83.
3. Холявко Н.І. Вища освіта в системі факторів впливу на становлення інформаційної економіки // Бізнес Інформ. – 2018. – №3. – С. 121-126.